

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף כט/א

אין קטנה לא מאן תנא אמר רב יהודה אמר רב רבי מאיר היא דתניא קטנה מבת יום אחד ועד שתביא שתי שערות יש לה מכר ואין לה קנס ומשתביא שתי שערות ועד שתיבגר יש לה קנס ואין לה מכר דברי רבי מאיר שהיה רבי מאיר אומר כל מקום שיש מכר אין קנס וכל מקום שיש קנס אין מכר וחכמים אומרים קטנה מבת שלש שנים ויום אחד ועד שתיבגר יש לה קנס

תוספות על כתובות דף כט/א

נערה אין קנה לא - תימה מנא ליה דלמא לא אתי מלמעוטי אלא בוגרת דהא משמע בס"פ ארבע מיתות (סנהדרין דף סו:) גבי הא דתנן אינו חיב אלא עד שתהא נערה בתולה מאורסה דאי הוה תני אלא על נערה בתולה כו' הוה מוקמינן לה אפילו כרבנן ולא הוה אתי למעוטי קטנה אלא בוגרת ותירץ ריצב"א דאסיפא דמתניתין סמיך דתנן (לקמן דף מ:): כל מקום שיש מכר אין קנס:

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף לו/א

הממאנת אין לה לא קנס ולא פיתוי הא קטנה בעלמא אית לה מני רבנן היא דאמרי קטנה יש לה קנס אימא סיפא איילונית אין לה לא קנס ולא פיתוי אתא לר"מ דאמר קטנה אין לה קנס והא מקטנותה יצתה לבגר רישא רבנן וסיפא ר"מ וכו' כולה ר"מ היא ובממאנת סבר לה כרבי יהודה ומי סבר לה והתניא עד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות דברי ר"מ ר' יהודה אומר עד שירבה שחור על הלבן אלא ר' יהודה היא ובקטנה סבר לה כר"מ ומי סבר לה והאמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר"מ ואם איתא זו דברי ר"מ ור' יהודה מיבעי ליה האי תנא סבר לה כר"מ בחדא ופליג עליה בחדא רפרס אמר מאי ממאנת הראויה למאן וליתני קטנה קשיא:

תוספות על כתובות דף לו/א

זו דברי ר"מ - אמתניתין דלקמן (דף מ:): דכל מקום שיש מכר אין קנס קאמר לה רב יהודה:

רמב"ם יד החזקה הלכות נערה בתולה פרק א

(ח) אין האונס או המפתה חייב בקנס עד שיבוא עליה כדרכה ובעדים ואינו צריך התראה ומאימתי יהיה לבת קנס מאחר שלש שנים גמורות עד שתבגור נבעלה בתוך שלש שנים אין ביאתה ביאה בא עליה משבגרה אין לה קנס שני (דברים כ"ב כ"ח) נערה בתולה לא הבוגרת. [השגת הראב"ד - אין האונס או המפתה חייב בקנס עד שיבוא עליה כדרכה א"א טעות היא זו ומפורש בגמרא דאפילו שלא כדרכה משלם קנס]:

(ט) ואחת שיש לה אב או שאין לה אב יש לה קנס ואלו שאין להן קנס הבוגרת והממאנת והאילונית והשוטה והחרשת ומי שיצא עליה שם רע בילדותה ובאו שנים והעידו שתבעה אותן לזנות עמה והמתגרשת מן הנישואין ועדיין היא נערה בתולה אבל המתגרשת מן האירוסין אם נאנסה יש לה קנס וקנסה לעצמה ואם נתפתתה אין לה קנס. [השגת הראב"ד - והחרשת א"א אף זו טעות דלהדיא לרבנן יש לה קנס ופיתוי]:

באור הגר"א על אה"ע סימן קעז

[ד] עד כו' והיא כו'. כחכמים שם כ"ט א' מ"ב ב' וחולין כו' ב' ואע"ג דסתם מתניתין כר"מ כיון דאומר זה דר"מ אלמא דלא ס"ל כן ויחידאה הוא כמ"ש בכמה מקומות דזו זו ולא ס"ל עד דמפ' גמרא כן בהדיא וכן ס"ל לר"ל שם מ"ד ב' וכן הא דפריך ל"ט ומי מעברה הוא כחכמים וערא"ש ספ"ג:

הא ר"ג והא ר"י שפיר מצינן למימר הא דקתני בברייתא איילונית אית לה קנס (ו)היינו טענת בתולים יש לה וצדקו דברי רמב"ם ודוק.

[לז, א]

בגמרא וסבר רבי יהודה בקדושתה קיימא והתניא הגיורת. וצריך ביאור ל"ל לרב פפא להביא הך בבא יתירא בהקשותו לרב יוסף. ועוד למה לא אקשיה תיכף שבויה אשבויה. ונראה דאיכא למימר דרב פפא ידע לתרוצי בראוה שנבעלה ור' יוסי מתיר דמתהפכת, וטעמיה דר' יהודה אע"ג דמתהפכת גזירה משום זונה פנויה ישראלית שאינה מהפכת אם זנאי ישראל הוא מאחר דמ"מ זרע כשר הוא כמ"ש מהרש"ל ביבמות דף ל"ד ע"ב ומש"ה גזרינן בפנויה גיורת אטו זונה ישראל, מש"ה הקדים בבא דרישא דסבר ר' יהודה גבי מעת לעת לא גזרינן גיורת אטו ישראלית. ואי תימא דהיינו טעמא דטומאת מעת לעת מדרבנן, הבחנה נמי מדרבנן אפילו לשמואל דדריש [ביבמות מב, א] מלזרעך אינו אלא אסמכתא כמ"ש תוס' [שם ד"ה לזרעך] דעיקר קרא אתא שלא תנסיב (ל)נכרית ו(ל)שפחה ביבמות פרק נושאין [ק, ב] ודוק.

בתוס' ד"ה צריכות להמתין כו', ער ועוד לשמואל בשלמא קטנה בת ישראל סבר לה כר"מ עב"ל. לפי מ"ש מהרש"א בסמוך דקטנה בנשואין הוי כראוה שנבעלה א"כ היאך שייך למימר בקטנה בת ישראל

אינו דהא תוס' מיישב לפירוש ר"י אית דגרסי ואי מטעם ס"ס לא הוי פריך מידי מקנס על אין לה טענת בתולים אין לה מטעם ס"ס, משא"כ בקנס וא"ת הכל קשה.

וי"ל דהא דמשני הא ר"ג והא ר"י ולענין להפסיד כתובתה קשה הא תלמוד ערוך ביבמות דף קי"ג דחרשת ושוטה לא תקנו להו כתובה, ובספר ל"מ וב"ש הקשו קושיא זו. ותירצתי דאיירי דהיתה שוטה ונשתפה קודם אירוסין א"כ לפ"ז ליכא ס"ס דהא מארוסין ואילך נתפקחה ודוק¹³.

בגמרא ודקארי לה מאי קארי ליה. יש כאן תימא רבתי על מה שחילק הרמב"ם שפסק פ"א מהלכות נערה בתולה [ה"ט] דאיילונית אין לה קנס ופסק כחכמים דקטנה יש לה קנס משום דאתא לידי נערות, עיין כס"מ, א"כ מאי פריך דקארי ליה מאי קארי ליה, ועוד הא תלמודא מדמי אהדדי. ונראה ליישב [ובהקדים קושיא ד]מאי האי משום דקא בעי למירמי אחריתי, הלא בלאו האי שינויא הוי מצי למפרך שוטה וחרשת אהדדי. לכן נראה דהרמב"ם היתה לו גירסא [אחרת] ופריך מקנס על אין לה טענת בתולים, ומצאתי בחידושי רשב"א¹⁴ דהא דקתני קנס היינו דקנסינן לה בכתובתה אם יש לו טענת בתולים, ולפ"ז אין מקום למותיב, [ד]הא דקתני במתניתין איילונית אין לה קנס היינו חמישים כסף והא דקתני בברייתא דיש לה קנס היינו להפסיד כתובתה, ע"ז משני דקא בעי למרמא אחריתי דא"כ קשיא ברייתות אהדדי בחרשת ושוטה, אבל בתר דמשני רב ששת

13. עיין בליקוטים שבסוף הספר אות לא (עמוד של) מש"כ רבינו (במהדו"ק) בביאור דבריו הכא.

14. לפנינו הוא בחידושי הריטב"א.